

21. Instrumenty finansowe

Charakterystyka instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Grupa wykazuje transakcje pochodne o dodatniej wartości godziwej jako aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, a transakcje pochodne o ujemnej wartości godziwej wykazywane są jako zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu obejmują wycenę następujących rodzajów instrumentów pochodnych: forward, futures, swapy, opcje.

Wartość godziwa full barrel swap ustalana jest w oparciu o przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między średnią ceną rynkową, a ceną transakcyjną. Wycena swapów towarowych ustalana jest w oparciu o hipotetyczną transakcję przeciwstawną (zamykającą), przy użyciu średniej z kwotowań rynkowych.

Wartość godziwa kontraktów futures na uprawnienia do emisji dwutlenku węgla CO₂ (EUA, CER) ustalana jest w oparciu o różnicę między ceną rynkową publikowaną na dzień wyceny przez Europejską Giełdę Klimatyczną (ECX) a ceną transakcyjną.

Wartość godziwa forwardów walutowych ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o fixing Narodowego Banku Polskiego i krzywą stóp procentowych implikowaną z transakcji fx swap. Przy kalkulacji wyceny opcji walutowych obok wymienionych powyżej czynników koniecznych dla wyceny walutowej transakcji forward dodatkowo uwzględnia się parametr zmienności implikowanej.

Wartość godziwa transakcji terminowych na stopę procentową ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o krzywą stóp procentowych zerokuponowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wartość długoterminowych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wycenianych według wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz 31 grudnia 2007 roku, obejmuje głównie akcje i udziały, dla których nie istnieje aktywny rynek.

Pożyczki udzielone i należności własne

1. W dniach 23 września 2003 roku oraz 8 kwietnia 2004 roku Grupa LOTOS S.A. podpisała z Rafinerią Nafty „GLIMAR” S.A. umowy pożyczkowe na finansowanie działalności operacyjnej i inwestycyjnej, w tym w szczególności inwestycji Hydrokompleks Glimar, w łącznej kwocie 90 milionów złotych. Do dnia 31 grudnia 2004 roku Grupa LOTOS S.A. wypłaciła Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A. środki pieniężne wynikające z podpisanych umów w wysokości 48 milionów złotych. Dodatkowo, w związku z podpisanym w dniu 12 lutego 2004 roku oświadczeniem Grupy LOTOS S.A. (Letter of Comfort) dla Banku Przemysłowo-Handlowego S.A. Spółka podjęła zobowiązania związane ze współfinansowaniem

inwestycji Hydrokompleks Glimar oraz utrzymaniem odpowiedniej sytuacji ekonomiczno-finansowej Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A. W opinii Zarządu Spółki zobowiązania te nie stanowią zobowiązań finansowych na dzień bilansowy.

Aktywa z tytułu udzielonych pożyczek według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz na dzień 31 grudnia 2007 roku są objęte odpisem w pełnej wysokości. Spółka według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz na dzień 31 grudnia 2007 roku posiada rezerwy na potencjalne zobowiązania wynikające z powyższych umów w kwocie 15.853 tysięcy złotych (patrz Nota 31 Dodatkowych informacji i objaśnień).

W dniu 19 stycznia 2005 roku Sąd Rejonowy w Nowym Sączu ogłosił upadłość Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A. w Gorlicach. Sąd Rejonowy w Nowym Sączu Wydział V Sąd Gospodarczy po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2008 roku sprawy upadłości Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A. w Gorlicach w przedmiocie wniosku syndyka upadłości „Capricorn” Sp. z o.o. w Nowym Sączu o umorzenie postępowania upadłościowego postanowił na podstawie art. 361 pkt 2 prawa upadłościowego i naprawczego umorzyć postępowanie upadłościowe.

Na postanowienie Sądu Rejonowego w Nowym Sączu Wydział V Sąd Gospodarczy wniesione zostały zażalenia do Sądu Okręgowego w Krakowie, Wydział XII Gospodarczy - Odwoławczy. W dniu 25 lipca 2008 roku Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział XII Gospodarczy - Odwoławczy wydał postanowienie Syg. akt XII Gz 242/08 oddalające zażalenia. Postanowienie Sądu Rejonowego w Nowym Sączu Wydział V Sąd Gospodarczy o umorzeniu postępowania upadłościowego uprawomocniło się.

W dniu 1 grudnia 2008 roku Grupa LOTOS S.A. zawarła z Podkarpackim Holdingiem Budowy Dróg „Drogbud” Sp. z o.o. z siedzibą w Strzyżowie umowę sprzedaży posiadanego pakietu akcji Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A.

Przedmiotem umowy jest sprzedaż 9.520.000 akcji Rafinerii Nafty „GLIMAR” S.A. o wartości nominalnej 10 złoty każda, które stanowią 91,54% kapitału akcyjnego tej spółki. Wartość transakcji ustalono na poziomie 1.000 tysięcy złotych. Wartość ewidencyjna w księgach rachunkowych Grupy LOTOS S.A. akcji będących przedmiotem sprzedaży wynosiła na dzień zawarcia umowy 0.

2. W dniu 12 listopada 2001 roku zawarta została umowa na mocy, której Petrobaltic S.A. udzielił pożyczki Energobaltic Sp. z o.o. Należność Petrobaltic S.A. z tytułu udzielonej Energobaltic Sp. z o.o. pożyczki na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosi 7.764 tysięcy USD (31 grudnia 2007: 7.381 tysięcy USD), co stanowi równowartość 22.994 tysięcy złotych (31 grudnia 2007: 17.974 tysięcy złotych) wraz z naliczonymi odsetkami. Niniejsza kwota została w pełni objęta odpisem aktualizującym, na podstawie oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej spółki stowarzyszonej Energobaltic Sp. z o.o. dokonanej w oparciu o sprawozdanie finansowe za rok 2007, uwzględniającej również prognozę na lata następne i wiążące się z tym ryzyko utraty płynności w przypadku niepowodzenia działań Zarządu Energobaltic Sp. z o.o. zmierzających do restrukturyzacji zadłużenia tej spółki, tj. prolongaty spłaty kredytów bankowych oraz pożyczek od udziałowców. Odpisem aktualizującym została również objęta wartość udziałów w spółce Energobaltic Sp. z o.o.

Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu obejmują kredyty, kredyty w rachunkach bieżących oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego.

W Grupie w trakcie okresu sprawozdawczego zakończonego 31 grudnia 2008 roku oraz zakończonego 31 grudnia 2007 roku nie wystąpiły następujące zdarzenia gospodarcze i sytuacje wymagające ujawnienia:

- Grupa nie dokonała przekwalifikowania składników aktywów finansowych (MSSF 7, par. 12),
- na rzecz Grupy nie ustanowiono zabezpieczeń na żadnej z kategorii aktywów, które powodowałyby poprawę warunków kredytowania (MSSF 7, par. 15),
- Grupa nie wyemitowała żadnego instrumentu zawierającego element zobowiązaniowy lub element kapitałowy (MSSF 7, par. 17),
- Grupa wywiązała się z wszystkich postanowień umownych (MSSF 7, par. 18),
- przychody z tytułu odsetek w związku z aktywami finansowymi, które uległy utracie wartości Grupa uznała za nieistotne (MSSF 7, par. 20.d),
- Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, zatem zmiana wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszona jest w rachunek zysków i strat (MSSF 7, par. 22),
- Grupa nie nabywała żadnych aktywów finansowych po cenie różnej, od ich wartości godziwej (MSSF 7, par.28),
- Grupa nie przejmowała żadnych aktywów w ramach zabezpieczenia (MSSF 7, par. 38).

21.1. Wartość bilansowa instrumentów finansowych

31 grudnia 2008 (badane) w tysiącach złotych	Nota	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu		Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu		Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
Udziały i akcje:		-	-	-	11.041	-	-	-	11.041
- część długoterminowa	19	-	-	-	9.917	-	-	-	9.917
- część krótkoterminowa		-	-	-	1.124	-	-	-	1.124
Zaliczki na udziały	20	-	25.332	-	-	-	-	-	25.332
Fundusz likwidacyjny	19	-	16.599	-	-	-	-	-	16.599
Pożyczki:	30	-	-	-	-	-	-	-	-
- część długoterminowa		-	-	-	-	-	-	-	-
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	20	302.304	-	-	-	-	-	-	302.304
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności:		-	1.260.660	-	-	-	-	-	1.260.660
- część długoterminowa		-	9.152	-	-	-	-	-	9.152
- część krótkoterminowa		-	1.251.508	-	-	-	-	-	1.251.508
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	24	-	712.801	-	-	-	-	-	712.801
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania:	33	-	-	-	-	-	(1.260.855)	(1.260.855)	(1.260.855)
- część długoterminowa		-	-	-	-	-	(4.916)	(4.916)	(4.916)
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	-	(1.255.939)	(1.255.939)	(1.255.939)
Kredyty i pożyczki:	30	-	-	-	-	-	(3.919.605)	(3.919.605)	(3.919.605)
- część długoterminowa		-	-	-	-	-	(3.412.245)	(3.412.245)	(3.412.245)
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	-	(507.360)	(507.360)	(507.360)
Zobowiązania finansowe:	32	-	-	-	-	(218.526)	(1.415)	(219.941)	(219.941)
Zobowiązania z tytułu leasingu:	32	-	-	-	-	-	(1.415)	(1.415)	(1.415)
- część długoterminowa		-	-	-	-	-	(854)	(854)	(854)
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	-	(561)	(561)	(561)
Pochodne instrumenty finansowe	32	-	-	-	-	(218.526)	-	(218.526)	(218.526)
Razem		302.304	2.015.392	11.041	11.041	(218.526)	(5.181.875)	(3.071.664)	

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa nie posiada aktywów finansowych, których warunki renegotjowano ze względu na możliwość pojawienia się zaległości lub z powodu możliwości utraty ich wartości.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa nie posiada aktywów i zobowiązań finansowych, wycenionych w wartości godziwej przez wynik, których składniki zostały wyznaczone jako wycenione w ten sposób przy początkowym ujęciu (fair value option).

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa nie posiada aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość bilansowa wykazanych klas instrumentów finansowych odpowiada ich wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość bilansowa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, krótkoterminowych należności i zobowiązań handlowych oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zbliżona jest do ich wartości godziwej. Kredyty o charakterze długoterminowym są oparte na zmiennej stopie procentowej, a termin zapadalności zobowiązań z tytułu odsetek przypada w krótkim okresie.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wycenianych według wartości godziwej obejmuje głównie akcje i udziały, dla których nie istnieje aktywny rynek.

31 grudnia 2007(badane)w tysiącach złotych	Nota	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu		Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik przeznaczone do obrotu		Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
			Pożyczki i należności					
Udziały i akcje:		-	-	8.178	-	-	-	8.178
- część długoterminowa	19	-	-	8.093	-	-	-	8.093
- część krótkoterminowa		-	-	85	-	-	-	85
Zaliczki na udziały	20	-	23.117	-	-	-	-	23.117
Fundusz likwidacyjny	19	-	13.443	-	-	-	-	13.443
Pożyczki:	30	-	58	-	-	-	-	58
- część długoterminowa		-	17	-	-	-	-	17
- część krótkoterminowa		-	41	-	-	-	-	41
Pochodne instrumenty finansowe	20	96.099	-	-	-	-	-	96.099
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności:		-	1.461.080	-	-	-	-	1.461.080
- część długoterminowa		-	12.668	-	-	-	-	12.668
- część krótkoterminowa		-	1.448.412	-	-	-	-	1.448.412
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	24	-	924.995	-	-	-	-	924.995
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania:	33	-	-	-	-	(1.222.473)	(1.222.473)	
- część długoterminowa		-	-	-	-	(3.774)	(3.774)	
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	(1.218.699)	(1.218.699)	
Kredyty i pożyczki:	30	-	-	-	-	(1.360.136)	(1.360.136)	
- część długoterminowa		-	-	-	-	(842.943)	(842.943)	
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	(517.193)	(517.193)	
Zobowiązania finansowe:	32	-	-	-	(3.906)	(1.628)	(5.534)	
Zobowiązania z tytułu leasingu:	32	-	-	-	-	(1.628)	(1.628)	
- część długoterminowa		-	-	-	-	(629)	(629)	
- część krótkoterminowa		-	-	-	-	(999)	(999)	
Pochodne instrumenty finansowe	32	-	-	-	(3.906)	-	(3.906)	
Razem		96.099	2.422.693	8.178	(3.906)	(2.584.237)	(61.173)	

Na dzień 31 grudnia 2007 roku Grupa nie posiada aktywów finansowych, których warunki renegotjowano ze względu na możliwość pojawienia się zaległości lub z powodu możliwości utraty ich wartości.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku Grupa nie posiada aktywów i zobowiązań finansowych, wycenionych w wartości godziwej przez wynik, których składniki zostały wyznaczone jako wycenione w ten sposób przy początkowym ujęciu (fair value option).

Na dzień 31 grudnia 2007 roku Grupa nie posiada aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku wartość bilansowa wykazanych klas instrumentów finansowych odpowiada ich wartości godziwej.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku wartość bilansowa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, krótkoterminowych należności i zobowiązań handlowych oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zbliżona jest do ich wartości godziwej. Kredyty o charakterze długoterminowym są oparte na zmiennej stopie procentowej, a termin zapadalności zobowiązań z tytułu odsetek przypada w krótkim okresie.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku wartość aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wycenianych według wartości godziwej obejmuje głównie akcje i udziały, dla których nie istnieje aktywny rynek.

Metody i założenia dotyczące ustalania wartości godziwej posiadanych instrumentów finansowych zostały opisane w Notach 10 i 21 Dodatkowych informacji i objaśnień.

21.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

za rok zakończony 31 grudnia 2008 (badane) w tysiącach złotych	Aktywa/ Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
Przychody/(Koszty) z tytułu odsetek	-	50.486	-	(48.565)	1.921
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	(76.897)	-	(591.642)	(668.539)
(Utworzenie)/Odwrocenie odpisów aktualizujących	-	(27.931)	-	-	(27.931)
Zyski/(straty) z tytułu wyceny do wartości godziwej oraz realizacji	(247.237)	-	-	-	(247.237)
Zyski/(straty) z tytułu sprzedaży	-	-	1.027	-	1.027
Razem	(247.237)	(54.342)	1.027	(640.207)	(940.759)

za rok zakończony 31 grudnia 2007 (badane) w tysiącach złotych	Aktywa / Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik - przeznaczone do obrotu	Pożyczki i należności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Razem
Przychody/(Koszty) z tytułu odsetek	-	41.205	-	(28.182)	13.023
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	(71.414)	-	11.239	(60.175)
(Utworzenie)/Odwrócenie odpisów aktualizujących	-	5.976	-	-	5.976
Zyski/(straty) z tytułu wyceny do wartości godziwej oraz realizacji	122.473	-	-	-	122.473
Zyski/(straty) z tytułu sprzedaży	2.188	-	2.710	-	4.898
Razem	124.661	(24.233)	2.710	(16.943)	86.195

21.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Grupa narażona jest na ryzyko finansowe obejmujące przede wszystkim:

- ryzyko rynkowe (ryzyko cen surowców i produktów naftowych, ryzyko cen uprawnień do emisji CO₂, ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych),
- ryzyko płynności,
- ryzyko kredytowe związane z transakcjami finansowymi oraz handlowymi.

Komitet Zarządzania Ryzykiem Finansowym („KZRF”) funkcjonujący w Jednostce Dominującej jest odpowiedzialny za nadzór oraz koordynację procesu zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie LOTOS S.A. W celu zapewnienia sprawności, efektywności i bezpieczeństwa operacyjnego wspomnianego procesu wyodrębniono obszary transakcji finansowych („front-office”), analizy i kontroli ryzyka („middle-office”) oraz dokumentacji i rozliczania transakcji (back-office”).

Podstawowymi celami realizowanymi poprzez zarządzanie ryzykiem finansowym są:

- maksymalizacja wyniku na zarządzaniu ryzykiem rynkowym przy założonym poziomie ryzyka,
- stabilizacja przepływów pieniężnych,
- zapewnienie krótkoterminowej płynności finansowej,
- wsparcie działań w zakresie organizacji finansowania działalności inwestycyjnej.

W celu realizacji wymienionych celów w Jednostce Dominującej powstały dokumenty zatwierdzone na odpowiednich szczeblach decyzyjnych Jednostki Dominującej. Określają one konieczne ramy dla efektywnego i bezpiecznego funkcjonowania procesu zarządzania ryzykiem finansowym, w tym przede wszystkim:

- metodologię wyznaczania ekspozycji w poszczególnych kategoriach ryzyk,
- dopuszczone instrumenty finansowe,
- sposób oceny zarządzania ryzykiem finansowym,
- limity w zarządzaniu ryzykiem,
- sposób raportowania,
- limity kredytowe dla partnerów transakcji finansowych.

Jednostka Dominująca monitoruje w sposób ciągły wszystkie ryzyka rynkowe będące przedmiotem zarządzania. Nie jest dopuszczone otwieranie pozycji w ramach ryzyk, które nie wynikają z podstawowej działalności Grupy LOTOS S.A. Spółka używa płynnych instrumentów pochodnych, które jest w stanie wycenić za pomocą stosowanych powszechnie modeli wyceny. Wycena pozycji bazowej i instrumentów pochodnych odbywa się na podstawie danych rynkowych otrzymywanych od wiarygodnych dostawców.

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, zatem zmiana wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszona jest w rachunek zysków i strat.

Ryzyko cen surowców i produktów naftowych

Koncepcja zarządzania ryzykiem cen surowców i produktów naftowych obejmuje okres do końca 2010 roku, co jest zbieżne z horyzontem realizacji Programu 10+. Głównym celem koncepcji jest zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji przepływów pieniężnych gwarantujących bezpieczne finansowanie inwestycji w ramach Programu 10+. W koncepcji określono maksymalne współczynniki zabezpieczenia pozycji bazowej malejące z każdym rokiem w stosunku do aktualnego roku budżetowego. W ramach zaakceptowanych limitów i wytycznych KZRF podejmuje decyzje określające limity i wolumeny transakcji zabezpieczających.

Mapa bazowa ryzyka powstaje poprzez przekształcenie mapy indeksów cenowych używanych w kontraktach handlowych na mapę indeksów, dla których istnieją płynne rynki instrumentów pochodnych. Przekształcenie to uwzględnia odpowiednie zależności statystyczne pomiędzy indeksami bazowymi a indeksami rynkowymi. Przekształcona mapa jest podstawą dla określenia modelu marży rafinerijnej. Marża ta określana jest jako różnica między wartością indeksów reprezentujących sprzedawane produkty ważoną udziałem danych indeksów w baryłce i indeksem reprezentującym kupowany surowiec.

Szacunkowa pozycja bazowa w marży rafinerijnej na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco (w baryłkach):

Okres	Pozycja bazowa
I kw 2009	9.930.140
II kw 2009	6.720.316
III kw 2009	9.894.993
IV kw 2009	9.452.383
I kw 2010	11.805.410
II kw 2010	15.699.834
III kw 2010	15.569.563
IV kw 2010	14.712.155

Szacunkowa pozycja bazowa w marży rafinerijnej na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawiała się następująco (w baryłkach):

Okres	Pozycja bazowa
I kw 2008	9.935.622
II kw 2008	9.475.025
III kw 2008	9.543.912
IV kw 2008	9.658.366
I kw 2009	9.939.825
II kw 2009	6.629.920
III kw 2009	9.611.546
IV kw 2009	10.395.482
I kw 2010	15.164.964
II kw 2010	15.869.788
III kw 2010	16.000.117
IV kw 2010	16.698.049

W związku z obawami o wpływ postępującego spowolnienia gospodarczego na rynek marż rafinerijnych Grupa LOTOS S.A. kontynuowała w roku 2008 wykonywanie transakcji zabezpieczających marżę rafinerijną. Dodatkowo w celu minimalizacji ryzyka bazy pomiędzy strukturą baryłki w zawartych transakcjach a strukturą wynikającą z aktualizacji planów produkcji, Spółka wykonywała transakcje dopasowujące strukturę w zawartych transakcjach do bieżąco planowanej struktury.

Transakcje otwarte na marżę rafineryjną na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Początek okresu wyceny	Koniec okresu wyceny	Ilość (baryłki)	Cena (USD/baryłkę)	Wartość godziwa na 31/12/2008 (w tysiącach PLN) ⁽¹⁾
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	08.10.2008	01.01.2009	31.03.2009	230.001	(2)	(275)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	09.10.2008	01.01.2009	31.03.2009	90.000	(2)	(107)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.10.2008	01.01.2009	31.03.2009	(120.000)	(18)	(1.040)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	29.10.2008	01.01.2009	31.03.2009	70.023	93	(6.488)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	29.10.2008	01.01.2009	31.03.2009	(70.023)	91	6.041
					200.001	SUMA	(1.869)
						w tym dodatnia	6.041
						w tym ujemna	(7.910)

Na dzień 31 grudnia 2008 roku dodatnia wartość godziwa swapów towarowych wynosi 113.334 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2008 ujemna wartość godziwa swapów towarowych wynosi (7.910) tysięcy złotych.

Transakcje otwarte na marżę rafineryjną na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji terminowej	Data zawarcia transakcji	Początek okresu wyceny	Koniec okresu wyceny	Ilość (baryłki)	Cena (USD/baryłkę)	Wartość godziwa na 31/12/2007 (w tysiącach PLN) ⁽¹⁾
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	09.11.2007	01.01.2008	31.03.2008	(1.040.000)	9	1.638
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	09.11.2007	01.04.2008	30.06.2008	(750.000)	9	347
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	12.11.2007	01.01.2008	31.03.2008	(990.000)	9	1.776
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	12.11.2007	01.01.2008	31.03.2008	(999.999)	9	1.526
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.11.2007	01.04.2008	30.06.2008	(490.000)	9	429
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.11.2007	01.04.2008	30.06.2008	(799.998)	9	273
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.11.2007	01.04.2008	30.06.2008	(129.999)	9	92
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	14.11.2007	01.04.2008	30.06.2008	(620.000)	9	362
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	14.11.2007	01.04.2008	30.06.2008	(90.000)	9	53
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	20.11.2007	01.04.2008	30.06.2008	(510.000)	9	295
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	21.11.2007	01.04.2008	30.06.2008	(609.999)	9	356
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	21.11.2007	01.07.2008	30.09.2008	(500.001)	9	(63)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	22.11.2007	01.07.2008	30.09.2008	(246.000)	9	29
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	27.11.2007	01.04.2008	30.06.2008	(700.002)	10	835
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	13.12.2007	01.07.2008	30.09.2008	(500.001)	9	(307)
Grupa LOTOS S.A.	Swap towarowy	20.12.2007	01.07.2008	30.09.2008	(999.999)	9	(370)
					(9.975.998)	SUMA	7.271
						w tym dodatnia	8.011
						w tym ujemna	(740)

¹⁾ Wartość godziwa swapów towarowych ustalana jest w oparciu o przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między średnią ceną rynkową, a ceną transakcyjną.

Pozycja całkowita w marży rafineryjnej na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja bazowa	Pozycja transakcyjna	Pozycja całkowita	W spóczynn timer zabezpieczenia
I kw 2009	9.930.140	(3.000.999)	6.929.141	30%
II kw 2009	6.720.316	(2.501.004)	4.219.312	37%
III kw 2009	9.894.993	(3.000.999)	6.893.994	30%
IV kw 2009	9.452.383	-	9.452.383	0%
I kw 2010	11.805.410	-	11.805.410	0%
II kw 2010	15.699.834	-	15.699.834	0%
III kw 2010	15.569.563	-	15.569.563	0%
IV kw 2010	14.712.155	-	14.712.155	0%
2009	35.997.832	(8.503.002)	27.494.830	24%
2010	57.786.962	-	57.786.962	0%

Pozycja całkowita w marży rafineryjnej na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawiała się następująco:

Okres	Pozycja bazowa	Pozycja transakcyjna	Pozycja całkowita	W spóczynn timer zabezpieczenia
I kw 2008	9.935.622	(3.029.999)	6.905.623	30%
II kw 2008	9.475.025	(4.699.998)	4.775.027	50%
III kw 2008	9.543.912	(2.246.001)	7.297.911	24%
IV kw 2008	9.658.366	-	9.658.366	-
I kw 2009	9.939.825	-	9.939.825	-
II kw 2009	6.629.920	-	6.629.920	-
III kw 2009	9.611.546	-	9.611.546	-
IV kw 2009	10.395.482	-	10.395.482	-
I kw 2010	15.164.964	-	15.164.964	-
II kw 2010	15.869.788	-	15.869.788	-
III kw 2010	16.000.117	-	16.000.117	-
IV kw 2010	16.698.049	-	16.698.049	-
2008	38.612.925	(9.975.998)	28.636.927	26%
2009	36.576.773	-	36.576.773	-
2010	63.732.918	-	63.732.918	-

Ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

Zarządzanie ryzykiem cen uprawnień do emisji CO₂ odbywa się zgodnie z założeniami zawartymi w „Strategii zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji CO₂ w Grupie LOTOS S.A.”. Horyzont zarządzania jest wyznaczany przez poszczególne fazy Protokołu z Kioto, obecnie jest to koniec roku 2012 roku.

Limit na pozycję definiowany jest w oparciu o ilość przyznanych uprawnień dla danej fazy. Pozycja dla fazy stanowi sumę pozycji w poszczególnych latach fazy. Limit na maksymalną stratę jest definiowany w oparciu o kapitały własne.

W zależności od sytuacji rynkowej i przyznanych limitów Grupa LOTOS S.A. utrzymuje odpowiednią pozycję w uprawnieniach za pomocą dokonywania transakcji finansowych lub poprzez zmiany w pozycji bazowej.

Mapa bazowa ryzyka uwzględnia przyznane uprawnienia oraz planowaną emisję CO₂ w ramach danej fazy, które można wiarygodnie określić zarówno w odniesieniu do istniejących instalacji jak i planowanych do budowy.

Pozycja bazowa w uprawnieniach do emisji wynosi na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Okres	EUA	CER	SUMA
II faza (2008-2012)	40.238	114.000	154.238

Pozycja bazowa w uprawnieniach do emisji wynosiła na dzień 31 grudnia 2007 roku:

Okres	EUA	CER	SUMA
I faza (2005-2007)	11.645	-	11.645
II faza (2008-2012)	-	-	-

Z uwagi na obawy co do wzrostu cen uprawnień oraz niepewność co do stopnia przyznania uprawnień dla instalacji budowanych w ramach Programu 10+ Spółka utrzymywała długą pozycją w uprawnieniach.

Transakcje otwarte w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Ilość uprawnień	Cena (EUR/tony)	Wartość godziwa na 31/12/2008 (w tysiącach PLN) ⁽²⁾
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	1.000	16	(0)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	3.000	16	(1)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	1.000	16	1
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	1.000	16	1
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	4.000	16	2
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	1.000	16	-
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	1.000	16	-
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	20.000	16	5
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	1.000	16	-
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	2.000	16	-
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	1.000	16	-
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	5.000	16	1
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	30.000	16	4
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	10.000	16	1
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	1.000	16	-
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	2.000	16	-
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	03.12.2008	17.12.2009	4.000	16	-
				88.000	SUMA	14
					w tym dodatnia	15
					w tym ujemna	(1)

Transakcje otwarte w uprawieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Ilość uprawnień	Cena (EUR/tony)	Wartość godziwa na 31/12/2007 (w tysiącach PLN) ⁽²⁾
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	31.05.2007	17.12.2009	10.000	23	(16)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	31.05.2007	17.12.2009	10.000	23	(16)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	31.05.2007	17.12.2009	10.000	23	(16)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	13.06.2007	18.12.2008	5.000	23	(16)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	13.06.2007	18.12.2008	5.000	23	(16)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	13.06.2007	18.12.2008	5.000	23	(16)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	14.06.2007	18.12.2008	25.000	24	(130)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	14.06.2007	18.12.2008	5.000	24	(25)
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	19.06.2007	18.12.2008	10.000	22	33
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	19.06.2007	18.12.2008	10.000	21	35
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	19.06.2007	18.12.2008	10.000	21	36
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	19.06.2007	18.12.2008	10.000	21	36
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	19.06.2007	18.12.2008	10.000	21	40
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	23.10.2007	18.12.2008	10.000	22	10
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	23.10.2007	18.12.2008	10.000	22	11
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	31.10.2007	18.12.2008	5.000	22	16
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	31.10.2007	18.12.2008	10.000	22	27
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	31.10.2007	18.12.2008	10.000	22	29
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	31.10.2007	18.12.2008	10.000	22	33
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	31.10.2007	18.12.2008	10.000	21	36
Grupa LOTOS S.A.	Futures EUA	31.10.2007	18.12.2008	15.000	22	46
				205.000	SUMA	137
					w tym dodatnia	388
					w tym ujemna	(251)

²⁾ Wartość godziwa kontraktów futures na uprawnienia do emisji CO₂ (EUA, CER) ustalana jest w oparciu o różnicę między ceną rynkową publikowaną na dzień wyceny przez Europejską Giełdę Klimatyczną (ECX) a ceną transakcyjną.

Pozycja całkowita w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja EUA			Pozycja CER		
	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita
II faza (2008-2012)	40.238	88.000	128.238	114.000	-	114.000

Pozycja całkowita w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawiała się następująco:

Okres	Pozycja EUA			Pozycja CER		
	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita
I faza (2005-2007)	11.645	-	11.645	-	-	-
II faza (2008-2012)	-	205.000	205.000	-	-	-

Ryzyko walutowe

Zarządzanie ryzykiem walutowym odbywa się zgodnie z założeniami zawartymi w „Strategii zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie LOTOS S.A.”. Horyzont zarządzania jest wyznaczany przez poszczególne lata budżetowe. Limity ustalane są dla pozycji zagregowanych takich jak pozycja całkowita i globalna brutto, które to wyznaczane są w oparciu o pozycje netto w poszczególnych walutach. Limity na pozycję i na maksymalną stratę wyrażone są jako procent kapitałów własnych Grupy LOTOS S.A.

Mapa bazowa pozycji walutowych netto uwzględnia przede wszystkim wolumeny i formuły cenowe na zakup surowców i sprzedaż produktów, inwestycje, kredyty dewizowe oraz wycenę instrumentów pochodnych. Następnie mapa ta jest prezentowana w jednej walucie, co umożliwia zarządzanie pozycjami zagregowanymi.

Podstawową walutą rynku, na którym działa Grupa LOTOS S.A. jest USD. Waluta ta jest używana w kwotowaniach cen rynkowych ropy i produktów naftowych. W związku z tym z tytułu działalności operacyjnej Grupa LOTOS S.A. ma strukturalnie długą pozycję w USD. Z tego też względu uznano, że najwłaściwszą walutą do zaciągania i spłaty długoterminowych kredytów na finansowanie Programu 10+ jest USD, ponieważ efektem takiego działania będzie zmniejszenie strukturalnie długiej pozycji i w konsekwencji strategicznego ryzyka walutowego.

Z umowy na finansowanie Programu 10+ wynika obowiązek utrzymywanie określonego współczynnika zabezpieczenia ryzyka walutowego, które dotyczy kursu EUR/USD oraz USD/PLN i wynika z różnicy pomiędzy walutą finansowania i walutami w jakich podpisywane są kontrakty inwestycyjne, związany jest on z koniecznością zagwarantowania, że kwota kredytu udostępnionego w USD niezależnie od sytuacji na rynkach walutowych zapewnia finansowanie wydatków inwestycyjnych. Obowiązek ten obejmuje tylko płatności inwestycyjne związane z Programem 10+ w horyzoncie do połowy 2011 roku.

Na koniec roku 2008 zweryfikowana pozycja bazowa, która mogła być przedmiotem zarządzania ryzykiem wynikała z planowanych ciągłych kredytów na finansowanie Programu 10+ i realizowanych kontraktów inwestycyjnych czyli dotyczyła wyłącznie hedgingu wymaganego umowami kredytowymi.

Szacunkowa pozycja bazowa w walutach na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

Okres	USD	EUR
2009	596.635.901	(368.983.750)

Szacunkowa pozycja bazowa w walutach na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawiała się następująco:

Okres	USD	EUR
2008	1.412.625.827	(416.912.999)

Jednostka Dominująca z uwagi na konieczność wypełnienia w określonym terminie współczynnika zabezpieczenia wynikającego z umowy kredytowej oraz z uwagi występowanie istotnego ryzyka spadku kursu zdecydowała się na zakup opcji kupna EUR/USD. Następnie po realizacji scenariusza spadku kursu EUR/USD w IV kwartale 2008, Grupa LOTOS S.A. zdecydowała się na zabezpieczenie ryzyka EUR/USD za pomocą transakcji forward i zamknięcie transakcji opcyjnych. Dzięki temu osiągnięty został korzystniejszy efekt ekonomiczny w porównaniu do zabezpieczenia się w przewidzianych umowami terminach za pomocą transakcji forward.

Transakcje walutowe otwarte dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31/12/2008 (w tysiącach PLN) ⁽³⁾
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	01.10.2008	10.02.2009	EUR/USD	(18.800.000)	1,4	26.647.120	623
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	01.10.2008	05.03.2009	EUR/USD	(8.000.000)	1,4	11.335.200	254
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.10.2008	05.03.2009	EUR/USD	7.000.000	1,4	(9.708.300)	397
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.10.2008	05.03.2009	EUR/USD	3.500.000	1,4	(4.755.170)	491
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	07.10.2008	05.03.2009	EUR/USD	10.000.000	1,4	(13.580.000)	1.421
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	08.10.2008	13.02.2009	EUR/USD	(7.000.000)	1,4	9.608.200	(694)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.10.2008	13.02.2009	EUR/USD	(3.000.000)	1,4	4.134.000	(249)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	14.10.2008	02.02.2009	EUR/USD	7.000.000	1,4	(9.637.600)	617
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	15.10.2008	02.02.2009	USD/PLN	(10.000.000)	2,6	25.735.500	(3.973)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.10.2008	11.02.2009	USD/PLN	(4.000.000)	2,7	10.620.000	(1.275)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.10.2008	13.02.2009	EUR/USD	450.000	1,2	(560.835)	213
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	29.10.2008	30.04.2009	USD/PLN	(22.000.000)	2,9	62.733.000	(3.155)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	30.10.2008	11.02.2009	EUR/PLN	3.000.000	3,5	(10.513.800)	2.026
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	30.10.2008	30.04.2009	USD/PLN	10.000.000	2,7	(26.800.000)	3.118
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	30.10.2008	30.04.2009	USD/PLN	5.000.000	2,7	(13.402.500)	1.556
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.11.2008	04.02.2009	USD/PLN	(1.300.000)	2,8	3.612.635	(252)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.11.2008	16.01.2009	EUR/USD	25.000.000	1,3	(31.455.250)	11.081
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	03.11.2008	04.02.2009	EUR/PLN	1.100.000	3,6	(3.928.705)	668
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	04.11.2008	14.01.2009	EUR/USD	25.000.000	1,3	(31.456.250)	11.089
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	04.11.2008	12.02.2009	EUR/USD	20.000.000	1,3	(25.526.000)	7.679

Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	04.11.2008	12.02.2009	EUR/USD	6.000.000	1,3	(7.657.800)	2.304
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	04.11.2008	16.03.2009	EUR/USD	25.000.000	1,3	(31.409.250)	11.009
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	04.11.2008	17.03.2009	EUR/USD	25.000.000	1,3	(31.408.000)	11.009
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	12.11.2008	15.04.2009	EUR/USD	30.000.000	1,2	(37.425.000)	13.857
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	12.11.2008	20.04.2009	USD/PLN	(20.000.000)	3	60.524.000	623
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	12.11.2008	15.05.2009	EUR/USD	30.000.000	1,2	(37.416.300)	13.759
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	12.11.2008	20.05.2009	USD/PLN	(15.000.000)	3	45.474.000	411
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	12.11.2008	15.06.2009	EUR/USD	30.000.000	1,3	(37.789.500)	12.544
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	12.11.2008	19.06.2009	USD/PLN	(15.000.000)	3	45.480.000	284
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.11.2008	11.02.2009	USD/PLN	(17.000.000)	3,1	52.450.100	1.853
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	16.07.2009	EUR/USD	5.000.000	1,2	(6.246.250)	2.226
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	16.07.2009	EUR/USD	10.000.000	1,2	(12.492.500)	4.453
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	17.07.2009	USD/PLN	(15.000.000)	3,1	46.605.000	1.260
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	12.08.2009	USD/PLN	(15.000.000)	3,1	46.627.500	1.181
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	13.08.2009	EUR/USD	25.000.000	1,2	(31.238.750)	11.058
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	11.09.2009	USD/PLN	(5.000.000)	3,1	15.550.000	364
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	16.09.2009	EUR/USD	20.000.000	1,2	(24.997.000)	8.791
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	09.10.2009	USD/PLN	(5.000.000)	3,1	15.557.500	339
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	16.10.2009	EUR/USD	15.000.000	1,3	(18.772.500)	6.490
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	16.11.2009	EUR/USD	10.000.000	1,3	(12.516.500)	4.285
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.11.2008	16.12.2009	EUR/USD	25.000.000	1,3	(31.292.500)	10.618
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.12.2008	11.12.2009	USD/PLN	23.500.000	3,1	(72.885.250)	(966)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	09.12.2008	11.12.2009	EUR/USD	(2.500.000)	1,3	3.195.000	(873)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	18.12.2008	07.01.2009	USD/PLN	(35.000.000)	2,8	99.455.300	(4.230)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	18.12.2008	08.01.2009	USD/PLN	(30.000.000)	2,8	85.244.400	(3.640)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	18.12.2008	09.01.2009	USD/PLN	(25.000.000)	2,8	71.092.000	(2.988)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	29.12.2008	15.01.2009	EUR/USD	50.000.000	1,4	(71.345.150)	(2.789)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2008	05.01.2009	USD/PLN	2.000.000	3	(5.942.720)	(19)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2008	05.01.2009	EUR/USD	(1.000.000)	1,4	1.403.780	(15)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	31.12.2008	14.01.2009	USD/PLN	11.100.000	3	(33.029.160)	(114)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	31.12.2008	14.01.2009	EUR/PLN	3.800.000	4,2	(15.903.000)	(36)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	31.12.2008	15.01.2009	USD/PLN	22.000.000	3	(65.250.900)	(6)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	31.12.2008	15.01.2009	USD/PLN	7.000.000	3	(20.778.100)	(19)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	31.12.2008	16.03.2009	USD/PLN	21.400.000	3	(63.868.300)	(20)
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2008	02.01.2009	USD/PLN	(2.000.000)	3	5.940.000	19
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	31.12.2008	02.01.2009	EUR/USD	1.000.000	1,4	(1.404.000)	15
SUMA								134.672
w tym dodatnia								159.985
w tym ujemna								(25.313)

Podmiot	Typ tran-sakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Data rozliczenia premii	Wartość premii (w tysiącach PLN)	Wartość godziwa na 31/12/2008 (w tysiącach PLN) ⁽⁴⁾
Grupa LOTOS S.A.	Opcja kupna	08.08.2008	12.02.2009	EUR/USD	50.000.000	1,6	(79.500.000)	12.08.2008	(1.563)	384
Grupa LOTOS S.A.	Opcja kupna	11.08.2008	13.02.2009	EUR/USD	100.000.000	1,6	(159.000.000)	13.08.2008	(2.900)	815
Grupa LOTOS S.A.	Opcja kupna	11.08.2008	05.03.2009	EUR/USD	60.000.000	1,6	(95.400.000)	09.09.2008	(666)	1.192
Grupa LOTOS S.A.	Opcja kupna	20.10.2008	09.03.2009	EUR/USD	(60.000.000)	1,6	95.400.000	22.10.2008	438	(1.192)
Grupa LOTOS S.A.	Opcja kupna	27.10.2008	13.02.2009	EUR/USD	(15.000.000)	1,6	23.850.000	29.10.2008	85	(122)
Grupa LOTOS S.A.	Opcja kupna	04.11.2008	12.02.2009	EUR/USD	(50.000.000)	1,6	79.500.000	07.11.2008	329	(385)
Grupa LOTOS S.A.	Opcja kupna	04.11.2008	13.02.2009	EUR/USD	(85.000.000)	1,6	135.150.000	07.11.2008	600	(692)
SUMA									(3.677)⁽⁵⁾	-
w tym dodatnia									1.452	2.391
w tym ujemna									(5.129)	(2.391)

⁽⁵⁾ Na dzień 31 grudnia 2008 roku premia opcyjna została zaprezentowana w wartości netto w pozycji pochodne instrumenty finansowe (patrz Nota 20 Dodatkowych informacji i objaśnień).

Pozycja całkowita Jednostki Dominujące w poszczególnych walutach na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja USD/PLN			Pozycja EUR/PLN		
	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita
2009	596.635.901	(598.067.105)	(1.431.204)	(368.983.750)	372.550.000	3.566.250

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31/12/200 (w tysiącach PLN) ⁽³⁾
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.12.2007	07.01.2008	EUR/USD	20.000.000	1,5	(29.218.000)	496
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	06.12.2007	10.01.2008	EUR/USD	10.000.000	1,5	(14.559.220)	370
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	07.12.2007	11.01.2008	EUR/PLN	8.500.000	3,6	(30.449.040)	5
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	10.12.2007	14.01.2008	EUR/USD	20.000.000	1,5	(29.390.200)	83
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	10.12.2007	14.01.2008	EUR/USD	20.000.000	1,5	(29.388.200)	88
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	10.12.2007	17.01.2008	EUR/USD	40.000.000	1,5	(58.766.120)	208
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	14.12.2007	11.01.2008	EUR/PLN	(8.500.000)	3,6	30.654.400	200
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	14.12.2007	18.01.2008	USD/PLN	(30.000.000)	2,5	74.577.000	1.501
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	14.12.2007	22.01.2008	USD/PLN	(30.000.000)	2,5	74.580.000	1.498
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	04.02.2008	USD/PLN	(30.000.000)	2,5	75.483.000	2.375
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	04.02.2008	USD/PLN	(18.000.000)	2,5	45.199.800	1.336
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	06.02.2008	USD/PLN	(50.000.000)	2,5	125.740.000	3.887
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	27.02.2008	USD/PLN	(40.000.000)	2,5	100.600.000	3.055
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	27.02.2008	USD/PLN	(20.000.000)	2,5	50.320.000	1.547
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	15.02.2008	EUR/PLN	(25.000.000)	3,6	90.527.500	856
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	29.02.2008	EUR/PLN	(50.000.000)	3,6	181.092.500	1.694
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	29.02.2008	USD/PLN	(48.000.000)	2,5	120.816.000	3.754
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	16.01.2008	EUR/USD	50.000.000	1,4	(72.035.000)	3.714
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	16.01.2008	EUR/USD	50.000.000	1,4	(72.006.000)	3.784
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	09.01.2008	EUR/USD	50.000.000	1,4	(72.034.,250)	3.701
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	25.01.2008	EUR/USD	50.000.000	1,4	(71.989.000)	3.846
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	11.02.2008	EUR/USD	50.000.000	1,4	(72.044.750)	3.724
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	19.02.2008	EUR/USD	40.000.000	1,4	(57.596.000)	3.066

Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	20.02.2008	EUR/USD	50.000.000	1,4	(72.030.000)	3.747
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	28.02.2008	EUR/USD	40.000.000	1,4	(57.606.000)	3.032
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	23.01.2008	EUR/USD	40.000.000	1,4	(57.570.000)	3.125
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	29.02.2008	EUR/PLN	25.000.000	3,6	(90.562.500)	(863)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	29.02.2008	USD/PLN	24.000.000	2,5	(60.434.400)	(1.903)
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	19.12.2007	29.01.2008	EUR/USD	20.000.000	1,4	(28.794.600)	1.545
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2007	22.02.2008	USD/PLN	(50.000.000)	2,5	126.620.000	4.700
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2007	08.01.2008	USD/PLN	(30.000.000)	2,5	75.762.000	2.701
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2007	28.02.2008	EUR/PLN	(45.000.000)	3,6	162.851.850	1.398
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2007	08.02.2008	USD/PLN	(32.000.000)	2,5	80.849.600	2.857
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2007	08.02.2008	USD/PLN	(25.000.000)	2,5	63.057.500	2.126
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2007	14.02.2008	EUR/PLN	(7.000.000)	3,6	25.328.800	221
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2007	14.02.2008	USD/PLN	(20.000.000)	2,5	50.452.000	1.698
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	20.12.2007	29.02.2008	EUR/USD	20.000.000	1,4	(28.745.400)	1.654
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2007	28.01.2008	EUR/PLN	(50.000.000)	3,6	180.997.500	1.742
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2007	21.02.2008	EUR/PLN	(20.000.000)	3,6	72.480.000	733
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	21.12.2007	31.01.2008	EUR/USD	50.000.000	1,4	(71.930.000)	4.003
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.12.2007	25.02.2008	USD/PLN	(50.000.000)	2,5	124.073.300	2.163
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.12.2007	26.02.2008	USD/PLN	(50.000.000)	2,5	124.075.500	2.162
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.12.2007	07.01.2008	EUR/PLN	(10.000.000)	3,6	36.096.000	271
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	27.12.2007	13.02.2008	EUR/USD	50.000.000	1,4	(72.452.250)	2.735
Grupa LOTOS S.A.	Forward walutowy	28.12.2007	09.01.2008	EUR/PLN	(10.000.000)	3,6	36.055.890	229
Grupa LOTOS S.A.	Spot walutowy	28.12.2007	02.01.2008	EUR/PLN	(3.500.000)	3,6	12.607.000	70
							SUMA	84.934
							w tym dodatnia	87.700
							w tym ujemna	(2.766)

³⁾ Wartość godziwa forwardów walutowych ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o fixing NBP i krzywą stóp procentowych implikowaną z transakcji fx swap (dla roku 2007 używano krzywej zerokuponowej).

⁴⁾ Przy kalkulacji wyceny opcji walutowych obok czynników koniecznych dla wyceny walutowej transakcji forward dodatkowo uwzględnia się parametr zmienności implikowanej.

Pozycja całkowita Jednostki Dominującej w poszczególnych walutach na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawiała się następująco:

Okres	Pozycja USD/PLN			Pozycja EUR/PLN		
	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita	Bazowa	Transakcyjna	Całkowita
2008	1.412.625.827	(1.467.154.990)	(54.529.163)	(416.912.999)	474.500.000	57.587.001

Spółki Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. dokonywały transakcji zabezpieczających wpływy ze sprzedaży eksportowej realizowanej w EUR.

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31/12/2008 (w tysiącach PLN)
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Forward walutowy	2008.07.08	2009.07.10	EUR/PLN	(3.000.000)	3,3	9.984.000	(2.623)
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Forward walutowy	2008.12.01	2009.01.02	EUR/PLN	(155.000)	3,8	595.510	(51)
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Forward walutowy	2008.12.03	2009.01.05	EUR/PLN	(388.000)	3,8	1.491.860	(128)
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Forward walutowy	2008.12.08	2009.01.09	EUR/PLN	(305.000)	3,9	1.182.333	(91)
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Forward walutowy	2008.12.10	2009.01.12	EUR/PLN	(168.000)	4	665.112	(36)
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Forward walutowy	2008.12.11	2009.01.13	EUR/PLN	(250.000)	4	992.750	(52)
LOTOS Asphalt Sp. z o.o.	Forward walutowy	2008.12.22	2009.01.23	EUR/PLN	(469.000)	4,1	1.925.949	(35)
SUMA								(3.016)
w tym dodatnia								-
w tym ujemna								(3.016)

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31/12/2008 (w tysiącach PLN)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.01.28	EUR/PLN	300.000	3,6	1.080.000	1
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.02.25	EUR/PLN	300.000	3,6	1.078.500	4
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.03.27	EUR/PLN	300.000	3,6	1.077.000	8
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.04.28	EUR/PLN	300.000	3,6	1.074.000	11
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.05.27	EUR/PLN	300.000	3,6	1.072.500	14
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.06.18	EUR/PLN	300.000	3,6	1.071.000	16

LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja kupna	2008.10.16	2009.01.28	EUR/PLN	(600.000)	3,6	2.160.000	(402)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.01.28	EUR/PLN	(300.000)	3,6	1.068.000	(1)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja kupna	2008.10.16	2009.02.25	EUR/PLN	(600.000)	3,6	2.157.000	(412)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.02.25	EUR/PLN	(300.000)	3,6	1.068.000	(4)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja kupna	2008.10.16	2009.03.27	EUR/PLN	(600.000)	3,6	2.154.000	(423)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.03.27	EUR/PLN	(300.000)	3,6	1.068.000	(7)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja kupna	2008.10.16	2009.04.28	EUR/PLN	(600.000)	3,6	2.148.000	(437)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.04.28	EUR/PLN	(300.000)	3,6	1.068.000	(10)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja kupna	2008.10.16	2009.05.27	EUR/PLN	(600.000)	3,6	2.145.000	(448)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.05.27	EUR/PLN	(300.000)	3,6	1.068.000	(13)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja kupna	2008.10.16	2009.06.18	EUR/PLN	(600.000)	3,6	2.142.000	(457)
LOTOS Parafiny Sp. z o.o.	Opcja sprzedaży	2008.10.16	2009.06.18	EUR/PLN	(300.000)	3,6	1.068.000	(15)
							SUMA	(2.575)
							w tym dodatnia	54
							w tym ujemna	(2.629)

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawiają się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Data rozliczenia transakcji	Para walut	Kwota w walucie bazowej	Kurs	Kwota w walucie zmiennej	Wartość godziwa na 31/12/2007 (w tysiącach PLN)
Grupa Kapitałowa LOTOS Gaz S.A.	Forward walutowy	2007.12.03	2008.01.04	USD/PLN	(100.000)	2,8	282.720	(39)
Grupa Kapitałowa LOTOS Gaz S.A.	Forward walutowy	2007.12.07	2008.01.07	USD/PLN	(100.000)	2,8	278.500	(35)
Grupa Kapitałowa LOTOS Gaz S.A.	Forward walutowy	2007.12.21	2008.02.21	USD/PLN	(100.000)	2,8	283.080	(40)
Grupa Kapitałowa LOTOS Gaz S.A.	Forward walutowy	2007.12.21	2008.01.21	USD/PLN	(100.000)	2,8	278.410	(35)
							SUMA	(149)
							w tym dodatnia	-
							w tym ujemna	(149)

Ryzyko stopy procentowej

Mapa bazowa pozycji w stopie procentowej wynika z przewidywanego harmonogramu ciągłych i spłat kredytu na finansowanie zapasów i finansowanie Programu 10+. Ryzyko stopy procentowej dotyczy wysokości odsetek ustalanych na podstawie zmiennej stopy LIBOR USD. Struktura limitów bazuje na współczynniku zabezpieczenia wartości nominalnej pozycji bazowej. W długim horyzoncie efekt częściowego zabezpieczenia został osiągnięty poprzez wybór stałej stopy dla subtranszy SACE w ramach kredytu inwestycyjnego na Program 10+.

Z umowy na finansowanie Programu 10+ wynika obowiązek utrzymywanie określonego współczynnika zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej, które ryzyka zmiennej stopy LIBOR USD dla kredytu na finansowanie Programu 10+ w horyzoncie do połowy roku 2011. Związany jest on z koniecznością zagwarantowania, że środki udostępniane w ramach kredytu niezależnie od wysokości rynkowych stóp procentowych będą wystarczające na sfinansowanie wydatków inwestycyjnych, w tym kosztów finansowania w trakcie realizacji inwestycji.

Szacunkowa pozycja bazowa w stopie procentowej na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco (w USD):

Okres	Pozycja bazowa
2009	(1.465.046.833)
2010	(1.733.870.372)
2011	(1.752.351.666)
2012	(1.323.175.000)
2013	(1.240.750.000)
2014	(1.144.955.000)
2015	(1.032.745.000)
2016	(914.130.000)
2017	(791.805.000)
2018	(658.210.000)
2019	(508.060.000)
2020	(356.965.000)

Ze względu na nie obejmowanie zarządzaniem ryzyka stopy procentowej nie zidentyfikowano pozycji bazowej w stopie procentowej na dzień 31 grudnia 2007 roku.

Z uwagi na konieczność wypełnienia współczynnika zabezpieczenia wynikającego z umowy kredytowej oraz chęć częściowego ograniczenia ryzyka stopy procentowej nie objętego hedgingiem obowiązkowym Grupa LOTOS S.A. zawarła transakcje zabezpieczające. Z uwagi na załamanie rynków finansowych w IV kwartale i perspektywę dalszego obniżania krzywej rentowności w USD Spółka wstrzymała się z dalszym zabezpieczaniem transakcji, tak by móc skorzystać na spadku stóp na niezabezpieczonej części ryzyka.

Transakcje otwarte na stopę procentową na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Początek okresu	Koniec okresu	Kwota nominalna (USD)	Spółka płaci	Spółka otrzymuje	Wartość godziwa na 31/12/2008 (w tysiącach PLN) ⁽⁶⁾
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	09.05.2008	15.10.2008	30.06.2011	50.000.000	3,40%	LIBOR 6M	(5.912)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	13.05.2008	15.10.2008	30.06.2011	50.000.000	3,60%	LIBOR 6M	(6.515)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	16.05.2008	15.10.2008	30.06.2011	100.000.000	3,70%	LIBOR 6M	(13.494)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	04.06.2008	15.07.2009	30.06.2011	122.000.000	4,10%	LIBOR 6M	(16.271)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	04.06.2008	15.10.2008	30.06.2011	208.000.000	3,80%	LIBOR 6M	(30.172)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	26.06.2008	15.01.2009	30.06.2011	100.000.000	4,30%	LIBOR 6M	(18.803)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	27.06.2008	15.07.2009	30.06.2011	150.000.000	4,30%	LIBOR 6M	(22.190)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	05.09.2008	15.10.2008	15.01.2013	100.000.000	3,80%	LIBOR 6M	(20.121)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	16.09.2008	15.01.2009	15.01.2013	100.000.000	3,50%	LIBOR 6M	(17.678)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	19.09.2008	15.01.2009	15.01.2013	(100.000.000)	4,00%	LIBOR 6M	22.848
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	07.10.2008	15.01.2009	15.01.2013	100.000.000	3,50%	LIBOR 6M	(17.333)
Grupa LOTOS S.A.	Swap procentowy (IRS)	08.10.2008	15.07.2011	15.01.2013	100.000.000	4,20%	LIBOR 6M	(7.044)
SUMA								(152.685)
w tym dodatnia								22.848
w tym ujemna								(175.533)

Podmiot	Typ transakcji	Data zawarcia transakcji	Początek okresu	Koniec okresu	Kwota nominalna (USD)	Spółka płaci	Spółka otrzymuje	Wartość godziwa na 31/12/2008 (w tysiącach PLN) ⁽⁶⁾
Grupa LOTOS S.A.	Forward procentowy (FRA)	07.10.2008	15.01.2009	15.07.2009	100.000.000	2,50%	LIBOR 6M	(1.733)
SUMA								(1.733)

⁵⁾ Wartość godziwa transakcji terminowych na stopę procentową ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a ceną transakcyjną. Cena terminowa kalkulowana jest w oparciu o krzywą stóp procentowych zerokuponowych.

Pozycja całkowita w stopie procentowej na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

Okres	Pozycja bazowa	Kredyty o stałej stopie	Pozycja transakcyjna	Pozycja całkowita	Współczynnik zabezpieczenia
2009	(1.465.046.833)	307.798.312	894.000.000	(263.248.521)	82%
2010	(1.733.870.372)	401.860.932	980.000.000	(352.009.440)	80%
2011	(1.752.351.666)	420.654.375	640.000.000	(691.697.291)	61%
2012	(1.323.175.000)	401.678.125	300.000.000	(621.496.875)	53%
2013	(1.240.750.000)	376.656.250	-	(864.093.750)	30%
2014	(1.144.955.000)	347.575.625	-	(797.379.375)	30%
2015	(1.032.745.000)	313.511.875	-	(719.233.125)	30%
2016	(914.130.000)	277.503.750	-	(636.626.250)	30%
2017	(791.805.000)	240.369.375	-	(551.435.625)	30%
2018	(658.210.000)	199.813.750	-	(458.396.250)	30%
2019	(508.060.000)	154.232.500	-	(353.827.500)	30%
2020	(356.965.000)	108.364.375	-	(248.600.625)	30%

W celu optymalizacji salda odsetek wykorzystywana jest usługa „cashpoolingu” kompensacyjnego dla spółek z Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. Usługa ta polega na stosowaniu korzystnych stawek oprocentowania dla ujemnych i dodatnich sald, które podlegają kompensacji na koniec każdego dnia roboczego.

Ryzyko płynności

Proces zarządzania ryzykiem płynności w Grupie polega na monitorowaniu prognozowanych przepływów pieniężnych, a następnie dopasowywaniu zapadalności aktywów i pasywów, analizie kapitału obrotowego i utrzymywaniu dostępu do różnych źródeł finansowania.

Płynność w Jednostce Dominującej w horyzoncie budżetowym monitorowana jest na bieżąco w ramach zarządzania ryzykiem finansowym. Płynność w Jednostce Dominującej w okresie średnio - i długoterminowym monitorowana jest w ramach procesu planowania, który wspomaga tworzenie wieloletniej strategii finansowej. W obszarze ryzyka finansowego obok aktywnego zarządzania ryzykiem rynkowym, Jednostka Dominująca stosuje następujące zasady w zakresie płynności:

- brak depozytów zabezpieczających w handlu instrumentami pochodnymi na rynku pozagiełdowym,
- ograniczenie możliwości wcześniejszego rozwiązania transakcji finansowych,
- limity w zakresie mało płynnych kasowych instrumentów finansowych,
- limity kredytowe dla partnerów transakcji finansowych.

W Nocie 24 Dodatkowych informacji i objaśnień wykazano wartość dodatkowych niewykorzystanych środków pieniężnych pozostających w dyspozycji Grupy. W Nocie 30 Dodatkowych informacji i objaśnień została zaprezentowana informacja o kontraktowych terminach zapadalności zobowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz 31 grudnia 2007 roku.

Ryzyko kredytowe

Zarządzanie ryzykiem kredytowym partnerów transakcji finansowych polega na bieżącym monitorowaniu ekspozycji kredytowej w stosunku do przyznanych limitów. Partnerzy transakcji muszą posiadać odpowiedni rating przyznany przez wiodące agencje ratingowe bądź posiadać gwarancje instytucji spełniających wymóg minimalnego ratingu. Grupa zawiera transakcje finansowe z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku koncentracja ryzyka u pojedynczego partnera transakcji finansowych nie przekraczała 3% sumy bilansowej Jednostki Dominującej.

W zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym partnerów transakcji handlowych Grupa poddaje wszystkich klientów, którzy wnioskuje o przyznanie kredytów kupieckich procedurum weryfikacji ich wiarygodności finansowej i w zależności od jej oceny przyznawane są odpowiednie limity. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczne.

Wartości bilansowe aktywów finansowych reprezentują maksymalną ekspozycję kredytową. Maksymalna ekspozycja narażona na ryzyko kredytowe na datę bilansową wyniosła:

wtysiącach złotych	31 grudnia 2008	31 grudnia 2007
	(badane)	(badane)
Udziały i akcje:	11.041	8.178
- długoterminowe	9.917	8.093
- krótkoterminowe	1.124	85
Zaliczki na udziały	25.332	23.117
Pochodne instrumenty finansowe	302.304	96.099
Fundusz likwidacyjny	16.599	13.443
Pożyczki:	-	58
- długoterminowe	-	17
- krótkoterminowe	-	41
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności:	1.260.660	1.461.080
- długoterminowe	9.152	12.668
- krótkoterminowe	1.251.508	1.448.412
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	712.801	924.995
Razem	2.328.737	2.526.970

Analiza wiekowania aktywów finansowych zaległych na dzień 31 grudnia 2008 roku oraz na dzień 31 grudnia 2007 roku została przedstawiona w Nocie 23 Dodatkowych informacji i objaśnień.

21.4. Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut, stóp procentowych, uprawnień cen do emisji dwutlenku węgla CO₂ oraz surowców i produktów naftowych

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2008 roku na ryzyko walutowe Grupy wraz z wpływem na wynik finansowy przy założeniu zmiany kursów USD/PLN i EUR/PLN o 4% (in plus oraz in minus) oraz wszystkich innych zmiennych na poziomie stałym przedstawia się następująco:

31 grudnia 2008 (badane) w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa w walucie przeliczona na PLN na dzień bilansowy	Zmiana kursu o +4% wpływ na wynik roku		Zmiana kursu o -4% wpływ na wynik roku	
			USD	EUR	USD	EUR
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	23	102.989	2.565	1.555	(2.565)	(1.555)
Aktywa finansowe - pochodne instrumenty finansowe	20	302.304	(53.808)	54.808	53.808	(54.808)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	24	107.347	3.269	1.025	(3.269)	(1.025)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	33	(230.745)	(2.613)	(6.616)	2.613	6.616
Kredyty	30	(3.198.294)	(126.508)	(1.012)	126.508	1.012
Zobowiązania finansowe - pochodne instrumenty finansowe	32	(218.526)	(18.506)	6.507	18.506	(6.507)
Razem		(3.134.925)	(195.601)	56.267	195.601	(56.267)

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Jednostka Dominująca posiada kontrakty futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla CO₂ („EUA”- Emissions Unit Allowance) wycenione w wartości godziwej na dzień bilansowy.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku aktywa finansowe z tytułu dodatniej wyceny futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla CO₂ wynoszą 15 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku zobowiązania finansowe z tytułu ujemnej wyceny futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla CO₂ wynoszą 1 tysiąc złotych.

Zmiana notowań uprawnień do emisji dwutlenku węgla CO₂ o 10% in plus oraz o (10%) in minus, potencjalnie spowodowałaby zmianę wyceny wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla CO₂ na kwotę 584 (584) tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku Jednostka Dominująca posiada OTC full barrel swap wycenione w wartości godziwej na dzień bilansowy.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku aktywa finansowe z tytułu dodatniej wyceny full barrel swap wynoszą 113.334 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku zobowiązania finansowe z tytułu ujemnej wyceny full barrel swap wynoszą 7.910 tysięcy złotych.

Zmiana notowań indeksów wchodzących w skład full barrel swap o 10% in plus oraz o (10%) in minus, potencjalnie spowodowałaby zmianę wyceny wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu OTC full barrel swap odniesioną w rachunek wyników na kwotę (16.655) 16.655 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2007 roku na ryzyko walutowe Grupy wraz z wpływem na wynik finansowy przy założeniu zmiany kursów USD/PLN i EUR/PLN o 1% (in plus oraz in minus) oraz wszystkich innych zmiennych na poziomie stałym przedstawia się następująco:

31 grudnia 2007 (badane) w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa w walucie przeliczona na PLN na dzień bilansowy	Zmiana kursu o +1% wpływ na wynik roku		Zmiana kursu o -1% wpływ na wynik roku	
			USD	EUR	USD	EUR
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	23	186.284	1.629	234	(1.629)	(234)
Aktywa finansowe - pochodne instrumenty finansowe	20	96.099	(36.225)	16.058	36.225	(16.058)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	24	161.871	1.290	329	(1.290)	(329)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	33	(715.476)	(6.794)	(361)	6.794	361
Kredyty	30	(596.491)	(5.665)	(300)	5.665	300
Zobowiązania finansowe - pochodne instrumenty finansowe	32	(3.906)	583	892	(583)	(892)
Razem		(871.619)	(45.182)	16.852	45.182	(16.852)

Na dzień 31 grudnia 2007 roku Jednostka Dominująca posiada kontrakty futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla („EUA” - Emissions Unit Allowance) wycenione w wartości godziwej na dzień bilansowy.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku aktywa finansowe z tytułu dodatniej wyceny futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla wynoszą 388 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku zobowiązania finansowe z tytułu ujemnej wyceny futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla wynoszą 251 tysięcy złotych.

Zmiana notowań uprawnień do emisji dwutlenku węgla o 1% in plus oraz o (1%) in minus, potencjalnie spowodowałaby zmianę wyceny wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla na kwotę 165 (165) tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku Jednostka Dominująca posiada OTC full barrel swap wycenione w wartości godziwej na dzień bilansowy.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku aktywa finansowe z tytułu dodatniej wyceny full barrel swap wynoszą 8.011 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku zobowiązania finansowe z tytułu ujemnej wyceny full barrel swap wynoszą 740 tysięcy złotych.

Zmiana notowań indeksów wchodzących w skład full barrel swap o 1% in plus oraz o (1%) in minus, potencjalnie spowodowałaby zmianę wyceny wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu OTC full barrel swap odniesioną w rachunek wyników na kwotę 2.148 (2.148) tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2008 roku na ryzyko zmiany stopy procentowej Grupy przy założeniu zmiany stopy procentowej o 0,2% (in plus oraz in minus) przedstawia się następująco:

31 grudnia 2008 (badane) w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa	Zmiana procentowa	
			0,20%	-0,20%
Pożyczki	19, 20	-	-	-
Fundusz likwidacyjny	19	16.599	33	(33)
Środki pieniężne i ekwiwalenty	24	712.801	1.426	(1.426)
Kredyty i pożyczki	30	(3.919.605)	(7.839)	7.839
Zobowiązania z tytułu leasingu	32	(1.415)	(3)	3
Zobowiązania finansowe - pochodne instrumenty finansowe ⁽¹⁾	32	(154.418)	16.387	(16.387)
Razem		(3.346.038)	10.004	(10.004)

¹⁾ w tym: swap procentowy (IRS), terminowa transakcja stopy procentowej (FRA).

Na dzień 31 grudnia 2008 wartość bilansowa aktywów i zobowiązań finansowych (pożyczki, środki pieniężne, zobowiązania finansowe z tytułu kredytów) - wrażliwych na ryzyko stóp procentowych wynosi netto (3.346.038) tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2008 zmiana stóp procentowych o 0,2% in plus oraz o (0,2%) in minus, potencjalnie spowodowałaby zmianę aktywów i zobowiązań finansowych o kwotę netto 10.004, (10.004) tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2007 roku na ryzyko zmiany stopy procentowej Grupy przy założeniu zmiany stopy procentowej o 1% (in plus oraz in minus) przedstawia się następująco:

31 grudnia 2007 (badane) w tysiącach złotych	Nota	Wartość bilansowa	Zmiana procentowa	
			1%	-1%
Pożyczki	19,2	58	1	(1)
Fundusz likwidacyjny	19	13.443	134	(134)
Środki pieniężne i ekwiwalenty	24	924.995	9.250	(9.250)
Kredyty i pożyczki	30	(1.360.136)	(13.601)	13.601
Zobowiązania z tytułu leasingu	32	(1.628)	(16)	16
Zobowiązania finansowe - pochodne instrumenty finansowe	32	-	-	-
Razem		(423.268)	(4.232)	4.232

Na dzień 31 grudnia 2007 wartość bilansowa aktywów i zobowiązań finansowych (pożyczki, środki pieniężne, zobowiązania finansowe z tytułu kredytów) - wrażliwych na ryzyko stóp procentowych wynosi netto (423.268) tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2007 zmiana stóp procentowych o 1% in plus oraz o (1%) in minus, potencjalnie spowodowałaby zmianę aktywów i zobowiązań finansowych o kwotę netto (4.232), 4.232 tysięcy złotych.